

DELAVCI SE NE BOJE BANKIRSKO OFENZIVE

FINANČNI MAGNATI ODGOVARJAJO ZELO LISIČJE NA PROTIPOTEZO.

Stavbinski podjetniki pa že nabirajo stavkokaže.

Washington, D. C. (F. P.) — Centralna delavska unija je povzročila velike skrbi bankirjem, ker jih je kar naravnost vprašala, ako so se pridružili zaroti stavbinskih podjetnikov in spekulativnih stavbinskih delavcev. Zastavljali so kamnoseški in plesarski delavci, ker so stavbinski podjetniki odklonili povišanje mezd, Centralna delavska unija je sprejela resolucijo, v kateri nalaga svojemu tajniku, da piše bankirjem in jih vpraša, kakšno stališče zavzemajo v tem sporu. Ako banka v enem ali dveh dneh ne odgovori, da se ni pridružila stavbinskim podjetnikom, tedaj se smatra, da banka soglaša, da pridejo na črno listo vsi stavbinski podjetniki, ki najemajo organizirane delavce za delo na stavbah.

Prvi odgovori so običajni v lišičje besede, češ, da bodo banke naklonjene vsem organiziranim skupinam enako, ki niso sovražne interesom narodnega glavnega mesta. Take besede pomenijo, da bankirji gledajo na to povišanje mezd kot odpor proti njih diktaturi glede washingtonskih zadev in nameravajo kaznovati delavske strokovne organizacije z bankrotiranjem stavbinskih podjetnikov, ki niso proti povišanju mezd. Kajti znano je, da skupni odbor bankirjev, stavbinskih podjetnikov in spekulativnih stavbinstavkokaže v Virginiji in Baltimorju.

Dve banki v glavnem mestu sta deloma pod kontrolo Mednarodnega društva strojnikov. To sta Komerčna narodna banka in Sentvernonaska hranilnica. Wm. H. Johnston in E. C. Davison sta ravnatelja pri obeh bankah. Johnston izjavlja, da ni nobena izmed teh dveh bank zapletena v zaroto proti stavbinskim delavcem in se tudi ne bo zapletla.

Protidelavski bankirji žele izvedeti, kakšen učinek izkove resolucija, ki jo je sprejela Centralna delavska unija. Zvedavi so, ako bodo delavci in njih žene prišle uporabljati proti organiziranim delavcem.

Odborniki unije plesarskih delavcev in sobnih slikarjev naznanjajo, da so pri vseh stavbah, nad katerimi je proglašena stavka, razpostavljene stavkovne straže. Novo italijansko poslaniško poslopje je tudi deležno te demonstracije.

BARONESA POTREBUJE \$35,000 NA LETO.

Paterson, N. J. — Baronesa D'Erlanger je pričala pred sodnijskim podkancelarjem, da potrebuje na leto \$35,000, da vzgoji hčer tako, kot je bila vzgojena ona. Prosila je, da se ji vsota povzra od \$12,000 na \$12,500. Baronesa se je bridko pritoževala, da se družba ne ozira na njene želje, ki upravlja premoženje njenega prvega soproga. Zastopnik Loan in Trust kompanije je izjavil, da to ni resnica. Družba zahteva od nje le račun, da vidi, kako baronesa troši denar. Toda baronesa dozdaj še ni predložila računa.

POTRATNO GOSPODARSTVO Z LESOM.

Saranac Lake, N. Y. — Na tri sto akrih sveta, na katerem zgrajeno veliko električno centralo, se kaže les in ga vlačijo na kupe, kjer ga zapalijo. Pravijo, da se ne izplača zgraditi ceste, da se les izvozi iz šume in prepelje do prvega nakladišča. Les je vreden na tisoče dolarjev.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Bankirska ofenziva ni oplašila delavcev.

Razsipnost železniških kraljev je neznosna.

Ali je res, da vsakdo lahko postane bogat?

Collinsovo truplo bodo le dobili na dan iz kentukijske jame.

Karolyi odpotoval v Anglijo; morda se vrne v jeseni.

Po svetu.

Herriot je podal ostavko; boj v francoskem parlamentu.

Monarhisti so zavezali jezik Hindenburgu, ker blebeče neumnosti.

Fašisti zagrozili nasprotnikom z ekzekucijami in izgonom.

V Čehoslovakiji zadivjal ljut verski boj.

Karolyi odšel v Anglijo

Nagobčnik mu je naredil dobro reklamo. Mogoče se vrne v Ameriko v jeseni za stalno, če mu vlada dovoli z vsemi pravicami.

St. John, N. B., Kanada, 11. apr.—Grof Karolyi in njegova žena sta včeraj odpotovala s parnikom v Liverpool. Pred odhodom sta govorila z reporterji in izjavila, da navezadnje sta vesela, da je bivši državni tajnik Hughes sporazumno z ogrskim poslanikom v Washingtonu, grofom Szechenyijem, odredil znani nagobčnik. Afera je naredila Karolyiju tako reklamo v Ameriki, kakršne ni nikoli pričakoval. Vsi časopisi poročajo o zadnji na dolge in široke tace, ki jim izjemami protestirajo in obsojajo nagobčnik. Se več. Karolyi je dobil od ameriških časopisov nebrojne ponudbe, naj piše članke o položaju na Ogrskem, katere mu dobro plačajo. Karolyi je hudomušno dejal: "Grof Szechenyi je navezadnje moj dober časnikaški agent in moral bi z njim deliti provizijo."

Karolyijeve žena je odkrila, da ji je dejal William R. Castle, šef zapadne divizije v Evropi na državnem departmentu—h kateremu je šla osebno nekaj dni pred odhodom v Kanado s prošnjo, naj odvzame nagobčnik njenemu možu—da državno tajništvo smatra Karolyija nevarnega radi tega, ker je bil leta 1920. izgnan iz Italije kot boljševiški agitator. Karolyi priznava, da je bil deportiran iz Italije, toda ne radi kake propagande, pač pa na pritisk Hortyjevega režima, ki ga je preganjal po vseh deželah, kjer je imel kaj vpliva.

Karolyi je dejal, da se morda vrne z ženo v Združene države prihodnjo jesen in mogoče se tu stalno naseli, ako mu državni departmet to dovoli z vsemi pravicami.

Truplo Collinsa v jami pride le na dan

Njegov brat je organiziral akcijo, da dobi truplo iz kentukijske jame.

Cave City, Ky.—Truplo Floyd Collinsa, jamskega raziskovalca, ki je pred nekaj meseci umrl v pasti pod zemljo, ne ostane v njegovem podzemeljskem grobu. Njegov brat se je zavezal, da mora dobiti truplo iz jame za vsako ceno. Organiziral je četo izurjenih kopačev, na čelu katere je rudar W. H. Hunt. Delavci so šli na delo pred nekaj dnevi in v petek so prišli do trupla. Šli so skozi 55 čevljev globok jamič, ki je bil slabo zasut. Cement na dnu jamičja, s katerim so takrat "zapečatili" Collinsov grob, je bil še mehak, ko so prišli do istega. Vsi delavci se ni mogli strditi. Zdalj bodo skušali po malem razstreliti skalo, katere drži Collinsa za noge.

EKSTRAVAGANCE ŽELEZNIŠKIN DRUŽB

TE STANEJO LEP DENAR!

Ampak delavci naj po nazorih železniških magnatov delajo skoraj zastoj.

Washington, D. C. — Železniški magnati se pečujejo vso krovstnih zvijač, da jim ni treba imeti posla z organizacijami železniških delavcev v delavnicah, kot je odredil železniški delavski odbor. Med navihanimi družbami je tudi železniška družba New Haven. Ta družba oddaja vsa popravila American Locomotive kompaniji, Baldwin Lokomotive družbi in Bethlehem Shipbuilding korporaciji. Ampak popravila stanejo 140 odstotkov več, kakor če bila izvršena v domačih delavnicah. Tako poročajo zvešteni meddržavne trgovske komisije. Od dne 1. julija 1922, ko je pričela stavka železniških delavcev do koncem leta 1923 je ta družba plačala za kontraktno delo \$3,310,798, ki bi se bilo lahko izvršilo v njenih delavnicah za \$1,397,634.

Privatni bizniški interesi trdijo, da so veliko bolj zmogni, upravljalci železnice, kot vlada. Ta potratna pa dokazuje, da imajo prav malo pojma, kaj besedi "dobro upravljanje" pomenita. Kdor tako meče proč denar kot železnica New Haven, ima prav gotovo malo upravnih sposobnosti. Tega dejstva ne izbrljejo tudi pohvale, ki jih od časa do časa poje kapitalistično časopisje železniškim magnatom.

Za ljudstvo je pa odkritje takoj malomarnega gospodarstva nauk, zakaj plačuje visoko vozno.

ZINIC, UREDNIK 'RADNIKA', V SENCİ DEPORTACIJE.

Chicago, Ill. — Časnikarska služba Delavskega obrambnega sveta (L. D. C. P. S.) poroča, da je bil Zinich, urednik hrvaškega komunističnega lista "Radnik", ki izhaja trikrat v tednu, aretiran z namenom, da se deportira. Zinich je prost pod tisoč dolarjev porokstva. Delavski obrambni svet mu je najel advokata, da ga zagovarja in brani deportacije. Obtožnica mu očitno šest prestopkov: 1. Stopil je na ameriška tla brez prave inspekcije, ker ni podal pravih podatkov. 2. Kršil je zakon za potne liste. 3. Lahko postane javno breme. 4. Ne verjame v organizirano vlado. 5. Priporoča opozicijo proti vsem organiziranim vladam. 6. Zagovarja, da se vlada Združenih držav strmovala s silo.

Mnenje med jugoslovanskimi delavci v Ameriki je, da Zinich ni nevaren nobeni vladi, ampak malo je prenapet, precej trmoglav in zaljubljen v ideje, ki se mu od časa do časa rode v njegovih možganih. Ljudje, kot je Zinich, niso trmoglavci še nobene vlade in jo tudi ne bodo, ampak veliko škodo so napravili treznosti, zavedanju in organiziranemu delavstvu s svojimi blodnjami in zmedenimi nazorji. Od takih ljudi ima škodo le organizirano delavstvo, ker razdirajo delavske organizacije, ki so jih delavci zgradili z velikim trudom in žrtvami.

Z AVTOM JE PADEL 150 ČEV. LJEV GLOBOKO.

Ostal je nepoškodovan.

Weehawken, N. J. — David Konikoff, pleskar, je padel s svojim avtom s Palisadesa 150 čev. ljev globoko na železniške tirne železnice New York Central. Ostal je pri kolezu, kakor da vozi po cesti. Bil je popolnoma nepoškodovan. Amos Sadler, ki je učitelj za voznike, se je po nezgodi izgubil. Policija ga je iskala, pa ga ni mogla najti.

Agitiranje za "Prosveto"

Fašisti zagrozili opoziciji z belim terorjem

Farinacci, vodja črnosrajčarjev, je zapretel s smrtjo in deloma z izgonom socialistom, komunistom in aventinski opoziciji.

Rim, 11. apr.—Farinacci, tajnik fašistovske organizacije in desna roka Mussolinija, je včeraj izdal proklamacijo, v kateri pravi, da vlada oživi smrtno kazen in odredi izgon sovražnikov fašizma v neko italijansko kolonijo. Grožnja je prišla radi izgrediv med fašisti in komunisti v Bologni in drugih mestih. Zadnje dni je bilo ubitih več fašistovskih miličarjev in mnogo komunistov v napadih in represalijah.

Farinacci obtožuje opozicijo, da je odgovorna za izgrede in grozi, da bo vlada izgnala senatorja Amendolo, voditelja aventinske opozicije, Turatija, voditelja socialistov in druge voditelje na samotni italijanski otok, aktualne krivce pa bo dala eksekutirati.

Medtem pa fašistovski morilci Matteottija in nešteti drugih žrtve niso še danes kaznovani.

Vsak lahko postane bogat?

ZGODOVINA JE POLNA TAKIH IZGLEDOV.

Tako pripoveduje delavski tajnik Davis.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Davis je odgovoril na vprašanje "Zakaj ameriški delavec ni radikal?" v Lockwoodovi novi publikaciji "National Republic".

Davis na prvem mestu pripoveduje, da ima vsak ameriški delavec priliko povzdigniti samega sebe s svojo industrijo, ženilnostjo in varčevanjem v gospodarskem življenju dežele. Njemu je znano, da je naša zgodovina polna zgledov, da so ljudje pričeli na spodnjem klinu lestvice in so splezali na vrh naše finančne in industrijske stavbe.

Svoj odgovor je zaključil, da dokazi, kot na pr. da ameriški delavec vedno v splošnem nagraduje kapital, povedo jasno, zakaj nanje nimajo fantastične ideje za odpravo kapitala nobene države.

Davis je bankir in predsednik podporne organizacije Moose, ki ne plačuje svojih odbornikov po lestvici, ki je uvedena pri jugoslovanskih podpornih organizacijah, ampak po lestvici ameriških podpornih organizacij.

Davis ne omenja v svojem odgovoru sto petdeset tisoč rudarjev, ki zdaj stradajo, ker se je pojavila v industriji kronična brezposelnost. Ravnotako se ni spomnil tekstilnih delavcev v tovarnah na jugu in severju, ki delajo za sramotno nizko mezd. Navedel ni tudi natančnega števila onih, ki so iz delavcev postali milijonarji. On je pameten in se poslužuje besede "v splošnem", da lahko slika, kako delavci bogate in so zadovoljni.

IZREDNA MALOMARNOST POVZROČILA NEZGODO.

Ena oseba je mrtva, dve sta ranjeni.

Chicago, Ill. — V Howardovi apartmentni hiši na vogalu Jacksonovega bulevarda in Marshfieldove avenije je nastala silna eksplozija plina pod streho, ki je vrgla na ulico prizidek. Charlotte Andersonova, stara tri leta, je bila na mestu ubita. Njena mati je zadobila težke poškodbe, njena 6-letna sestra Ana je pa izgubila dva prsta na roki.

VREME.

Chicago in okolica: V tork nestalno in hladno: Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 79, najnižja 44. Sonce izide ob 6:12, zaide ob 6:28.

HERRIOTOVA VLADA JE PADLA

Premijer, poražen v senatu z majhno večino, je prepustil finančno krizo drugim. Boj med nižjo zbornico in senatom je očividno. Razpust parlamenta se bliža.

PAINLEVE IN LOUCHEUR ODKLONILA SESTAVO KABINETA.

Pariz, 12. apr.—Predsednik Doumergue je včeraj povabil Painlevo, naj poskuša sestaviti novo vlado. Painlevo je nekaj ur konferiral z voditelji leve, nato pa je odklonil. Doumergue je potem vprašal Loucheurja, če je pripravljen sprejeti premijerski mandat. Loucheur je tudi odklonil. Zatem se je Doumergue obrnil na Brianda, ki je bil še sedemkrat ministralni predsednik. Briand je odgovoril, da poskusi in obvesti predsednika v ponedeljek popoldne, če je v stanju sestaviti kabinet ali ne.

Pariz, 11. aprila.—Premijer Edouard Herriot je sinoči podal ostavko. Z njim vred je padla njegova vlada, ki je bila na krmlu devet mesecev.

Radikalno-socialistična vlada je bila poražena v senatu s 156 proti 184 glasovom; vlada je ostala v manjšini za 22 glasov. Poraz je prišel ne toliko radi Herriotovega finančnega programa kakor radi osebnih in strankarskih nasprotij med radikaleci in reakcionarji. Poincarejeve klike. Tudi nasprotniki Herriota priznavajo, da je rešitev finančne krize nemogoča brez gotovega obdobja kapitala, do čem je inflacija valute že dejstvo, ker je državna banka že izdala dve milijardi papirnatih frankov preko postavne meje.

Poleg finančne krize ima Francija zdaj tudi zelo zamotano vladno krizo, ki se morda reši s razpustom parlamenta in novimi volitvami. Demisija vlade je pokazala, da je francoski parlament razdvojen. Nižja zbornica je radikalna, senat pa je reakcionaren. Nižja zbornica je dala Herriotu zaupnico, senat mu je dal nezaupnico. Boj med nižjo in višjo zbornico je zdaj neizogiben. Naj naslednji Herriot kdorkoli, nižja zbornica ga strmovali, če bo reakcionar, medtem ko pade v senatu, če bo radikalec. Edino kompromis med zbornicama, če je sploh mogoče, morda reši situacijo.

Herriot je priporočil predsedniku Doumergueju, naj poveri Painlevo sestavo vlade. Painlevo je radikalni socialist in sedaj zbornični predsednik. Ako ta odkloni ali pade, pridejo za njim v poštev Clementel, de Monzie, Briand, Loucheur in Franklin-Bouillon.

Glasovanje v senatu je zaključilo eno najburnejših debat, kar jih še pomni francoska višja zbornica. Herriot je prišel v senat pripravljen na ljut boj. Pojasnil je stališče vlade glede finančnega programa kakor prej, niti dan v zbornici in pozval senat, naj takoj odloči, če misli rešiti zadevo kot prvo točko dnevnega reda. Nato je prišel napad opozicije, katero sta vodila Poincare in Millerand. Poincare je več ur siral ogenj in žveplo na Herriota, katerega je obdožil vseh mogočih lumparji in zločinov. Drugi reakcionarji, ki so govorili za njim, so se še bolj razgreli. Metali so Herriotu v obraz besede "tat", "goljuf", "izdajalec" itd. Herriotovi pristaši so ostro zavračali očitke in bila je rabuka, ki je grozila razbiti sejo. Končno je seja končala s porazom za vlado.

Herriot je takoj po izidu glasovanja zapustil senat z gromovitim mehom. Zunaj je srečal Leona Bluma, voditelja socialistov. "Oh, ti moj brat!" je vzkliknil Herriot in objel Bluma ter ga poljubil na lice. Sledila je kabinetska seja, na kateri je bilo soglasno sklenjeno, da vlada

Hindenburg je jetnik svojih pristašev

Monarhisti so ga zastražili in mu dali nagobčnik, da bi ne izbleknil kakšne neumnosti.

Berlin, 11. apr.—Hindenburg, monarhistični kandidat za predsednika, je jetnik v svoji vili v Hanoverju. Monarhisti, njegovi lastni pristaši, so njegovi ječarji. Nekateri pravijo, da je "čast" kandidature tako prevzela starca, da je zdaj bolan. Resnica pa je, da monarhistična klika, katere mu je usilila kandidacijo, se boji, da bi Hindenburg v svoji navdušenosti ne izbleknil kakšne neumnosti, katere bi pokvarila njihovo kampanjo, če bo vila odprta časnikaški poročevalcem.

Klub straži in cenzuri monarhistov pa je Hindenburg že izbleknil nekaj, kar je nacionaliste same najbolj razdražilo. Dr. Karl Jarres, prejšnji monarhistični kandidat, je čestital Hindenburgu na nominaciji in mu obljubil pomoč v volilni borbi. Hindenburg je odgovoril Jarresu pismo. V pismu se je zahvalil za čestitko in potem je zapisal sledeči stavek: "Obžalujem, kar sem silal, da ste imeli zelo slab izgled za zmago." Jarresovi prijatelji so pismo objavili ne sluteč nič slabega v omenjenem stavku. Republikanski listi pa so hitro ponatiskali pismo in podčrtali dotični stavek z opombo: "Hindenburg priznava, da imajo monarhisti slab izgled za zmago. To dokazuje, da so monarhisti prišli starega generala za lase v volilni boj." Monarhisti zdaj pojasnjujejo na vse načine, ampak slabega vtisa ne morejo odpraviti in mnogi se jeze na dr. Jarresa, ker je dal pismo v javnost.

Boj med cerkvijo in državo v Čehoslovakiji

Zakon ločitve cerkve od države je izval furijo med rimokatoličani.

Praga, 11. apr.—Zakon ločitve cerkve od države v Čehoslovakiji, ki je bil deloma sprejet zadnji mesec in deloma je še pred zbornico, je izval ljut konflikt med socialisti in drugimi strankami, ki so za ločitev, ter med katoliško stranko, ki je del vladne koalicije. Posledica morda bo, da se koalicija razbije in pade sedanja vlada.

Katoličani se jeze nad akcijo praškega občinskega sveta, ki je naložil katoličanom najvišji verski davek. Druga zadeva, ki je razpalila protiklerikalne stranke, je sklep v Vatikanu, da ima papež pravico imenovati posebnega administratorja za madžarsko nadškofijo v Slovačiji. Predsednik Masaryk in Beneš odgovarjata, da Vatikan nima te pravice.

Zbornica je že sprejela zakon, s katerim je odpravljenih mnogo cerkvenih praznikov. Na dnevnem redu je zdaj predloga, ki dovoljuje, da se katoliška pokopališča prepuste tudi nekato-ličnom za pokop njihovih mrličev. Druga predloga določa verski status otrok mešanih zakonov. Moški otroci se označijo kot pripadniki očetove vere, deklice pa materine vere, kjer sta oče in mati vsak druge vere. Tretja predloga določa, da se svobodna misel tudi prizna kot vera.—Katoliška stranka ljuto nasprotuje vsem tem predlogam.

Kamenev zopet predsednik v Moskvi.

Moskva, 11. apr.—Leon Kamenjev je bil danes ponovno izvoljen predsednikom moskovskega sovjeta. Sovjetske volitve so bile zaključene zadnji torek.

da poda ostavko. Nato je Herriot posetil predsednika Doumergueja in mu izročil pismo ostavke. Ostavka je bila sprejeta brez obotavljanja.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se na vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima vlik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1925) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI MORAJO BITI VEDNO NA STRAŽI ZA SVOJE PRAVICE.

Vsak navaden človek razlaga Claytonovo postavo tako, da so dovoljene mirne stavkovne straže. Najvišje sodišče v državi Washington pa ni tega mnenja. To sodišče je odločilo, da je razpostavljenje stavkovnih straž nepostaven čin. V tem slučaju gre za stavkovne straže, ki so bile razpostavljene pred nekim kinogledališčem.

Centralni delavski svet v Tacomi, Wash., se je obrnil na izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije, da preskrbi pravilno tolmačenje Claytonove postav z ozirom na razpostavljenje stavkovnih straž.

Preden se bo stvar dognala, bo seveda vzelo nekaj časa. Ko bo izdan odlok, bo že stvar zastarana in ne bo imela vrednosti za slučaj, za katerega je šlo, ako bo tudi odlok naklonjen delavstvu. Odlok bo imel le toliko vrednosti za delavstvo, da se bo nanj lahko skliceval zagovornik delavcev, ako se bo zopet kateri izmed podjetnikov obrnil na sodišče, da se razpostavljenje stavkovnih straž proglasi za nepostaven čin.

Iz tega sledi nauk, da morajo delavci biti vedno straži, da čuvajo svoje pridobljene pravice. Ako le malo popuste od te čuječnosti, izgube pridobljene pravice, ki so jih včasih stale veliko žrtev.

PODJETNIKI SO SE GANILI.

In takoj se jim je obljubila odpomoč.

Leta in leta povdarjajo organizirani delavci, da jim delajo izdelki, ki so bili izvršeni v kaznilnicah, veliko konkurenco. V nekaterih južnih državah je celo v navadi, da oddajo kaznence podjetnikom v najem, da delajo zanje zunaj kaznilnic v industriji in pri stavbinskih delih. Tudi proti tej navadi so organizirani delavci protestirali in zahtevali, da se odpravi.

Pri oblastvenih organih pa delavci s svojimi zahtevami in protesti niso našli poslušnih ušes. Včasih se jim je mogoče kaj obljubilo, toda storilo se ni nič.

Iz Washingtona zdaj prihaja vest, da so se pritožili tovarnarji, ki izdelujejo srajce in druge potrebščine, pri trgovskem tajniku, da jim izdelki v kaznilnicah delajo veliko konkurenco na domačem in tujemskem trgu. Vest nadaljuje, da ravnatelj Klein, ki je dodeljen biroju za domačo in tujemsko trgovino, naznanja, da je uslužbil Howard Grilla, bivšega učitelja na harvardski šoli za poslovno upravo, da študira, kakšen učinek povzročajo izdelki, ki so bili producirani v kaznilnicah, na ameriško industrijo.

Dokler so delavci sami protestirali, ni bilo najti zanimanja za njih proteste. Ko so se protestu pridružili tudi podjetniki, je takoj zapihl drug veter. Ali ni to značilno?

ALI PRIZNANJE RUSIJE POSPEŠUJE TRGOVINO?

Prijatelji carizma in nasprotniki Rusije pravijo, da nič, ako se jim zastavi to vprašanje. Poročilo, ki ga je prejel trgovski department od Danskega industrijskega društva pripoveduje s številkami popolnoma nekaj nasprotnega.

Danska trgovina z Rusijo je znašala v letu 1924 od 66,000,000 do 67,000,000 milijonov kron. Pomnožila se je v enem letu za sto odstotkov. Rusija je skoraj za 65,000,000 kron izvozila kolačev iz semena solčnih rož in druge krme za dansko govedo. Danska je pošiljala v Rusijo izdelke iz mleka, stroje za produciranje produktov iz mleka in valjarje. Produkte med obema državama so prevažale danske ladje.

V prejšnjih letih so Danci naročali veliko razne krme v Ameriki. Rusija je napravila Danski najbrž posebne koncesije.

Zagrizeni nasprotniki Rusije ne bodo čitali tudi tega vidnega znamenja na steni in bodo še nadalje povdarjali tjevidan, da se ne izplača priznati Rusije, ker priznanje ne obeta povečanja trgovine z Rusijo.

Veliko ameriške trgovine z Rusijo se zdaj izvrši prek drugih dežel. Ti produkti bi odhajali naravnost iz Amerike v Rusijo, ako bi bila Rusija priznana. Celo med finančniki in industrijanci jih je veliko tega mnenja.

SLIKE IZ NASELBIN

Reliance, Wyo. — Prav kakor avtomatično se večina dopisov pričinja z lepim opisovanjem spomladi, ker narava sama ob sebi vleče dopisovalce v to smer v tej dobi. Ali pri nas pa ni prav veliko razlike v zimi ali poletju. Predruči se nam le toliko, da nam ni treba sedeti pri zakurjeni peči, ker se lahko sprehajamo po divji valoviti preriji.

V takem prostoru bi si kdo mislil, da imamo dela na razpolago prav kolikor si hočemo, ali temu ni tako. Delamo le mali odmerjeni čas, tako, da ne pozabimo, kje imamo delo.

Napredni smo v tej naselbini precej, in največ, mislim, radi tega, ker se ene cerkve nimamo. Tukaj nimamo nikakih črnosuknježev, ki bi delali zdražbo in prepir med ljudstvom. Ravno tako lepo živimo, še toliko lepše. Ako bi bili še od Rock Springsa nekoliko bolj oddaljeni, da bi nas oni tepci ne nadlegovali. Sicer mene ne nadlegujejo, ker se jim nekoliko dozdeva, da bi gotovo dobili vprašanje, kaj je? Seveda, tudi jaz imam vedno pripravljeno stotak za "cerkev", ali tega ne vedo. Tu bi bilo treba polati bolj prebrisane glave, da bi svoj posel izvrševale bolj praktično, ne tako površno. Cerkev imajo pa jako slabo, tako, da ako bi bil jaz v Rock Springsu, bi me akoraj bilo sram. No, imajo pa farovž boljše, se pa vsaj s tistim nekoliko postavijo.

Kakor slišim, sedaj namerava jo vzdigniti poneumnjevalnico ter da čaka spomladi. Meni se pa dozdeva, da čakajo le nadaljnjih "tavitentov", ali sitnosti pridejo, ko majnar tako slabo zasluži in ne more dati. Saj rad da (kajpada, za cerkev zmiraj), ako pa nima! Toliko pa vidim, da je pameten, da si rajši kupi jesti kot bi dal za cerkev.

Veliko takih skušenj še bo v R. S. predno se bodo apametovali ljudje. Jako slabo je investirati denar v take stvari, ker nimaš nikdar nobene koristi. Ko daš svoj težko pridelani cent tja, je ravno tako kot bi ga zagnal v prepad.

Naj za danes zadetuje, o priliki kaj več. — Louis Mrvich.

St. Michael, Pa. — Mislil bi kdo, da pri nas delamo kar vsaki dan in s takozvano "polno paro". V resnici ni nič tega. Dosedaj je parna piščal sicer dajala znamenje vsaki dan, ali dostikrat smo bili razočarani, kajti le prevečkrat je boss rekel, da "danes ne dobite 'kar'". Piščali so priklicale dosti ljudi v rudnik in rudniška poslopja, ampak to je bilo tudi vse.

Sedaj pa si je gospod boss izmislil nekaj drugega. "Digarjem" je napovedal, da jih ne rabi več. Tak je napredek gospodov, da že ne potrebujejo več delavcev in imajo vsega dovolj. Da še bolj pritisnejo na paro, so v štacini nalepili na vrečo moke kar \$1.50. Kdor zna pa zna! Mi bomo zdaj lepo doma in le po enkrat na teden nas bodo klicali delat, če se jim bo zljubilo. Imeli bomo kar preobilno časa premišljati, kdo je kriv. — A. Oshaben, tajnik društva št. 190.

(Naznanilo je prišlo prepozno, da bi ga mogli priobčiti pravočasno. — Op. uredništva)

Iz Pennsylvanije. — Kot običajno, sem tudi letošnjo spomlad obiskal razne slovenske naselbine krog Pittsburgha; Pa., in seveda tudi Pittsburgh, ki je velika slovenska naselbina, in obeta postati tudi aredišče kulturnega in delavsko-političnega gibanja v tem okraju.

V Pittsburghu samem se dela še dosti dobro, le da je zaslužek v raznih tovarnah bolj slab.

Po premožgarih naselbinah je pa bolj slabo. V nekaterih krajih se sicer dela skoro vsak dan, toda nakladačev je toliko vposajenih, da ne dobijo več vozov kot dva ali tri na dan. Oni, ki spodkopavajo premost s stroji, pa zaslužijo primerno dobro.

Najprej sem obiskal naselbino Broughton, ki je precej velika po številu slovenskega prebivalstva. Tam imajo lep Slovenski dom, v katerem je bila ravno maškarnadna veselica, ko sem bil v naselbini. Razume se, da sem se udeležil, in sicer brez maske — pa bi bil kmalu dobil prvo nagrado.

Na Willocku sicer ni bilo letošasnno, ko sem bil tam, nobene veselice, toda zabave ni manjkalo, posebno še ko so mi razkazali vse humoristične slike na stenah v spodnjih prostorih, katere je zrisal eden izmed domačih karunistov.

Moon Run je precej velika naselbina, toda z delom gre. Tam bolj slabo. Imajo tudi dvorano, v kateri prirede večkrat dramatične predstave. So v tem ožiru ena izmed aktivnih naselbin. Na oder spravijo včasih tudi kakšno večjo igro. Kako igrajo, ne vem, ker nisem še nobenkrat naletel na priredbo.

Od tam sem šel na Cluff Mine, kjer sem poleg drugih obiskal tudi sodruga in sodruginjo Kovačič, s katerima sem se peljal v soboto zvečer na Library na veselico z igro.

Na Library imajo, sodeč na podlagi vpoštevanja lokalnih in splošnih razmer, še precej dobro razvito dramatiko. Tudi diletan-ti kažejo znake večkratne izkušnje na odru. Igrali so, kot se mi je povedalo, igro domačega izdelka, ki pa je bila toliko dobra, kot se dobe povprečne enodejanke. V mesecu aprilu bodo pa igrali neko veliko in podučljivo igro. Kakšno, je bila takrat še tajnost.

Pri igri je sodelovala tudi slovenska godba, kakor se ob takih prilikah spodobi. Reči moram, da fantje dobro igrajo. Po igri so svirali tudi za ples, in sicer tako izborno, da sem tudi jaz ves večer prav po fantovski plesal.

Na Library so tudi igralni oder precej povečali, zato je pričakovati, da se bo dramatika razvila še do boljše popolnosti.

Obiskal sem tudi Imperial, Coverdale, Avello, Sygan, Bridgeville, itd. Skoraj v vsaki naselbini imajo Slovenci dom, in povsod se še kolkortoliko zanimajo za delavske organizacije, da si v nekaterih krajih ne v toliki meri kot bi se lahko. Toda vsa znamenja kažejo, da se bo v Pennsylvaniji, ki je znana po svojem naprednem in aktivnem duhu, tudi v tem prišlo živahnejše in vsestransko gibanje. Naselbine kar tekmujejo, katere bo imela močnejši socialistični klub, ter druge gospodarske delavske ustanove. Imajo zadrage, ki so v delavskih rokah in so delavcem gospodarske in eksistenčne koristi. Nadalje imajo tudi finančne zadrage, ali denarne zavode, oziroma hranilna in posojilna društva, ki so tudi za delavsko neodvisnost v gospodarskih zadevah neprecenljive vrednosti.

Tako društvo že dolgo obstaja v Conemaughu, Pa., in sedaj iz svojih skušenj daje potrebne informacije drugim naselbinam, kjer se giblje in širi ideja za ustanovitve silničnega hranilnega in posojilnega društva, kjer so lastniki in vodniki uprave — delavci sami.

Na tako gibanje sem naletel, ko sem se nahajal v Canonsburghu, Pa.

Naselbina, ki ima tudi precej velik Slovenski dom, je že delj časa gojila misel organizirati hranilno in posojilno društvo. Propagatorji te ideje so stopili v stik z enakim društvom v Conemaughu, in dosegli, da je conemaughsko društvo poslalo svojega tajnika, Antona Gabrenja, na njih ustanovni shod. Tone, kot prijazen in tudi v teh rečeh izkušen fant, jim je z veseljem ustregel, ter na ustanovni seji vse natančno pojasnil. Odgovarjal je tudi na stavljenja vprašanja, in ko so bili navzoči vsestransko na jasnem, so ustanovili društvo, podpisali predej delnic, ter izvolili odbor za prvoletno dobo.

Opaziti je bilo precej navdušenja, in jaz sem prepričan, da bo društvo zelo dobro uspevalo. To seveda zavisi največ od članov samih, kajti oni so glavni fundament — če ne še prav vse iz česar društvo obstoji. Ako bodo vneto in vzajemno delovali, bodo imeli lepe uspehe v tej svoji gospodarski organizaciji.

Zavednim rojakom v Canonsburghu častitam na tem uspehu! Onim pa, ki dosedaj še niso vstopili v to hranilno in posojilno društvo, odkrito svetujem, da se pridružijo tej prepotrebni akciji v njih domači naselbini. Vsak zaveden rojak podpira delavsko-gospodarske ustanove; posebno še, ko se prepriča, da je to njemu in njegovim v veliko materialno korist.

V dokaz tega si lahko ogledamo majhno primero, oziroma razliko med privatnim in kooperativnim finančnim zavodom.

Banke n. pr. vam plačajo dokaj manjše obresti, če vložite vaše prihranke v nje, kot pa se vam izplačuje ako vložite denar v svoje hranilno in posojilno društvo. Poleg tega pa morate navadno na banki plačati veliko več kot pa pri domačem hranilnem in posojilnem društvu, če si vzamete posojilo na kupljeno posadnino.

Kot je kooperativa navadnih prodajalen potrebna za delno gospodarsko neodvisnost, tako je koristno hranilno in posojilno društvo, za olajšanje finančnih posojil, katere delavec vedno potrebuje, bodisi pri gradnji lastnega doma, ali pa v raznih podjetjih. S takim društvom si člani pomagajo medsebojno do gospodarske neodvisnosti; in ta resnica je že zadosten vzrok, da sleherni pristopi in pomaga graditi finančno in moralno moč take delavske ustanove.

V odbor so bili izvoljeni dobro poznani in aktivnejši rojaki, kot so Hrašt, Jerebi, Terčelj in drugi. Odbor se voli vsako leto, in v organizaciji vlada popolna demokracija. Tam ni izjem, in v takem društvu ima članstvo enake pravice.

Rojakom v Canonsburghu in okolici toplo priporočam, ker vem da je tako društvo koristno, da pristopijo in tudi aktivno sodelujejo v tej novi ustanovi. To je v korist vam in vaši naselbini. Kooperativa v vseh gospodarskih podjetjih je rešitev gospodarskih problemov delavskega razreda. Učite se gospodarstva v gospodarskih ustanovah prav tako, kot se učite državne uprave v političnih organizacijah, da boste sposobni prevzeti vajei vseh državnih departmentov, ko bo prišel pravi čas in vas poldical, da sprejmete to veliko nalogo v svoje roke! — Frank S. Tauchar.

Prodaj za informacije

Odgovori na vprašanja.

Broughton, Pa. — John Robash. — Knjiga nam je poznana. Svoječasno je prevod ishajal v nekem slovenskem listu v stari domovini. Za sedaj ni časa, da bi jo prevajali, lahko se pa predloži stvar glavnemu odboru. — Pozdrav!

Hermine, Pa. — O tem vprašanju ne moremo javno razpravljati. "Kmetovalec", ki ga izdaja "Kmetijska družba za Slovenijo" v Ljubljani, prinaša o stvari od časa do časa precej podrobna navodila. — Pozdrav!

IZ PRIMORJA

En milijon lir za zgradbo otroškega zdravilišča v trnovskem gozdu. Goriški občinski svet je določil en milijon lir za zgradbo otroškega zdravilišča v trnovskem gozdu. Zdravilišče so zgradili v proslavo 25letnice vladanja italijanskega kralja, temeljni kamen pa bo postavljen na dan obletnice, letos dne 29. julija.

Smrtina kosa. V 59. letu starosti je umrl v Trstu Ivan Petkovšek.

Tragičen poskus samomora. 20letno dninarico Emilijo Ferluga je nesrečna ljubezen privedla tako daleč, da je dekle skočilo pod tovorni vlak nedaleč od vrdske postaje pri Trstu. Samomorilni poskus se Emiliji ni posrečil, pahnili pa je je vendarle v obupen položaj, ker ji je odtrgal levo nogo pod kolonom.

Zdravilišče med Prosekom in Kostovcem bi rad postavil zdravniški konzorcij iz Gorice, ki trka v ta namen na vrata slovenskim kmetov, da bi mu prodali svojo zemljo.

Caprara odstavljen. Politični tajnik goriške fašistovske zveze odvetnik Caprara je suspendiran od svojih službenih mest ker teče proti njemu več tožb kazenskega značaja.

Požar. Posestniku Francetu Rusjanu pri Rusjanah je 20. marca dopoldne zgorelo vse seno v seniku in hlevu. Ogenj je nastal radi burje, ki je raznesla iskre z hišnega dimnika. Škoda, katero je povzročil požar, znaša 15 tisoč lir in ni krita z zavarovalnino.

Konec fašistovske "Nove dobe". Goriška "Nova doba", organ slovenskih fašistov je prenehal izhajati. Naj v miru počiva!

ŽARKOMET

Po domače.

Nekoč so slovesno vprašali: "Quo vadis?" Danes pa zabrusijo: "Kam te vrag nese?"

Dve sliki Amerike.

Prva slika: Leto 1848. Lajos Kossuth, vodja poražene ogrske revolucije, pride v Ameriko na ameriški bojni ladji. Peljajo ga v Washington. Kongres ga sijajno sprejme in mu odkáže častni sedež. Državni tajnik Daniel Webster počasti njega in revolucijo z govorom.

Druga slika: Leto 1925. Grof Mihael Karolyi, bivši predsednik prve ogrske republike, pride v Ameriko. Karolyi je grof le po rodu, drugače je liberalec in demokrat. Ameriška demokracija je njegov ideal. Državni tajnik Hughes mu natakne nagobčnik na usta in prepove govoriti v prilog demokraciji na Ogrskem iz razloga, ker bi to škodilo tiranski Horthyjevi vladi v Budapešti.

Nagobčnik, ki ga je Karolyi nosil tri mesece, je pa priletel nazaj v državni department. Karolyi je šel po svobodo govora v Kanado in ameriški listi tiskajo njegove besede po vsej deželi. Živijo državni department!

Bog že ve, zakaj ni dal kozi dolgega repa...

Čenjeni Žarkomet! Glasilo katoliške jednote poroča z velikim krikom, da imajo 25,000 članov. V resnici pa imajo 15,000 odraslih članov in nekaj čez 9000 otrok po tridesetih letih. Kaj bi ti ljudje počeli, če bi imeli toliko članov kot jih ima naša S. N. P. J. Zblazneli bi! — Spokornica, Collinwood, O.

Amerikanizem.

Delo je svobodno! Vsak delavec ima pravico do dela — če ga dobi.

Zopet ena. Pošljite manjakoče besede.

Ukradel sto — oljni je baron, pa ni naredil — Počaril — je — z duše je pregreha.

Pertinentna vprašanja.

Zakaj niso, niti ne bodo arheologi našli Adamove lobanje?

Ni vse v redu.

Dragi K. T. B.! Če bi naša javnost vedela, kako se v kutarskem taboru v Chicagu kavsa, stopajo drug drugemu na prste in obirajo drug drugega po skrivnih potih, bi kampanja za delnice trajala še dolgo, dolgo časa. Zakaj franciškanški list ne pove, da društvo Sv. Stefana št. 1 K. S. K. J. še ni dalo nobenega denarja za delnice? — Neizpovedan grešnik, Chicago.

Dogodek št. 36.

Moj oče se je boril za avstrijsko vero, dom in cesarja v vojni z Italijo l. 1866. Ko so gradili železnico od Ljubljane v Kamnik, je dobil službo stražnika na postaji Jarše-Mengeš in se preselil iz okraja ljubljanske okolice v kamniški okraj. Po preteku desetih let je vprašal občinske moče za domovinsko pravico v občini Homec. Občinski svetovalec je bil seveda župnik in oče ni dobil domovinske pravice, ker je bil reven. V mladih letih se je boril za domovino, ko je bil star, ni bilo domovine zanj. Tedaj mi je rekel: "Vidiš, Ivan, tako se godi delavcu. Umakni se v tuj svet, ker ne bi rad videl, da bi tudi moral boriti se za to domovino. Dolgo ne bo, ko zopet zavre in želim, da si takrat daleč proč od tukaj". Stiranjast let po tistem je res izbruhnila svetovna vojna, ali jaz sem že bil v deželi strica Sama imajoč prvi papir ali pol domovinske pravice, čeprav se nisem boril na fronti zanj. — I. K. W. Duluth, Minn.

Zalostno, toda resnično.

Kadar bo Amerika res tako suha kakor je danes mokra, bo zgorela na aprilskem solncu.

K. T. B.

NEVAREN PETELIN.

Mount Vernon, Ill. — 4letnega sinčka Major Singletona je napadel petelin. Zakadil se mu je v obraz, ga kluval in obdeloval s kremplji. Eno oko je tako poškodovano, da se zdravnik boje, da je izgubljeno.

RAZNE VESTI

PREDRZEN BEG KAZENCA.

begnil je na železniški postaji in vprilo veliko občinstva.

Chicago, Ill. — Earl Gordon je predel svojo kazneni zaradi bigamije v Winnipegu, Can. Po prenehanju kazni je ponj prišle stražarji, ki ga odvede v Menard, Ill., kjer ima predsediti kazni od ene do deset let. Spremljal ga je stražar C. R. Mounts. Na železniški postaji Union v Chicagu se je Earl Gordon sestati s svojo materjo. Stražnik je bil dobrohoten in vzel mu je lance z rok, lahko seže svoji materi v roko. Komaj je Gordon čutil, da ga vlečejo več lanci, je stekel in je izgubil v ljudski gneči. Stražnik je sicer tekkel za njim, Gordon je bil urnejši od njega, saj on šteje šele 24 let, Policija pa kaže ubežnega kaznenca, amnestijo mesto je veliko.

GLAVARINA JIM POVZROČA SKRBI.

se, da zaostanejo obrestil.

Washington, D. C. — Prav nič več Mellonu in Coolidge, da Herriot predlagal francoskega parlamentu, da uvede glavarino. Kajti tak davek pomeni, da francoski političarji love za denarjem. S tem pa izginja uverje, da bo Francija kmalu plačevali obrestil od posojila, ki dolguje Ameriki. Bankrot ali glavarina, papirni denar ali pa odpoved vojaški disciplini, ki jo zavzema Francija v Evropi. To je bila alternativa. Mellon in Coolidge nista želela, da se uvede glavarina, ki bi preglavice finančnemu svetu v tako važni deželi, kot je Francija.

COOLIDGE SE ZDI TEKSTILNA INDUSTRIJA ZELO FINA.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge ne ve nič, ako so tekstilni delavci priganjani pri delu in če so njih mezdje nizke. On je saj sklepali iz njegovega govora, ki ga je obdržal pred American Cotton Manufacturers Assn. V svojem govoru v Washingtonu je rekel:

"Industrija se je razvila, da njena svojo odgovornost nam delavcem. Vlada odobrava, da je deležna te odgovornosti. Amerika ne more rediti sistema, v katerem niso plačila za človeško delo enako razdeljena med onimi, ki so zaposleni v kateri si bode industriji."

V tej industriji so delavci najvišje plačani, podjetniki so jim dali več dela in znižali mezdje.

ADVOKAT MESARJEV SE JEZI.

mu ni postopanje proti druženi Armourjeve in Morrisove trdke.

Washington, D. C. — Advokat W. Borden, ki zastopa tvrd Armour & Co. se jezi, ker je sodni pravdnik L. Fisher pripojil poljedelskemu tajniku Jarmanu, da se naj vprašanje združenja tiskar Armour in Morrisa sodišču rešuje. Menil je, da je pri uradnih preveč nepoštenosti in da skušajo iz drugega odvaliti grešno kozla. Temu je dodal, da njegovi klienti ne zahtevajo ničesar več, kot to, do česar so ovrženi po postavi.

STELJA NA VZMET UBILA ZENO.

Morristown, N. J. — Gena King se je vlegla na posteljo, da se malo odpočije. Komaj je legla nanjo, se je sprožila in ušla Kingovo kot past. Nikogar ni bilo blizu, da bi pomagal in posledica je, da se je zadušila, preden je bila pomoč.

sovjetskih uradnikov aretiranih.

Baku, 11. apr. — Komisija, ki je poslala Rikova, predsednika sovjetskega sveta v Moskvi, v kasko sovjetsko republiko, da delovanje z namenom, da prepreči delovanje ondotne krajevine, ki je na sumu, da ni vse v redu, je dala večeraj aretirati uradnikov omenjene uprave. Komisariji financ, poljedelstva, pravice in notranjih zadev so med aretiranih.

GORKI MORSKI TOKI UBIJAJO RIBE IN PTICE.

Morski toki ob zapadni obali Južne Amerike se spreminjajo.

New York, N. Y. — Kapitan George S. Dexter, ki zapoveduje jadrenici "Santa Luisa", pripoveduje, da so čudni gorki toki ob zapadni obali Južne Amerike povzročili smrt na tisoče in tisoče rib in ptic.

Kapitan pravi, da se je zelo čudil, ko je na svojem potovanju naletel na gorak tok mesto na mrazlega. Temperatura vode je bila 75 stopinj. Ko je ladija plula mimo otočja Chinoha, kjer je dom za milijone in milijone ptic, je bilo na otočju le par stotin ptic, na tisoče in tisoče je pa plavalo mrtvih v oceanu.

Gorak tok je povzročil velike deževne nalive v Ekvadorju in Peruviji. Veliko vasi je bilo izpodplutih in nastale so tri nove reke blizu Talare v Peruviji. Prebivalci na tem obrežju izjavljajo, da so se gorki toki pojavili v letu 1891, ko so pomorili na milijone rib in ptic.

BANDITI PRIJETI PO BOJU NA ULICI.

Detektivom se je posrečilo prijeti tri ptičke.

Chicago, Ill. — Policijska patrulja v avtu in pod zapovedništvom sarženta Ray Crana je prisilila tri neznance, ki so vozili s hitrico 65 milj v uri in streljali na policijski avto, da so se podali po daljši gonji. Prijeti ptički so imeli okoli vrata privezane robce, da so jih lahko vsak trenutek potegnili čez obraz kot maske. Ognjali so vse tri na policijsko postajo. Med njimi se je nahajal James Dunne, ki je pod \$30,000 poroštva na obtožbo cestnega roba. Na policijski postaji so jih tri priče spoznale kot tolovaje, ki so jih oropali na cesti.

450 MILJ DALEČ PO MOŽA.

Aretilali in zaprli so jo kot vagabondko.

San Francisco, Cal. — 10-letna žena Mildred Gustavsonova je bila aretirana in zaprta kot vagabondka, ker je stala na pomolu in pazno ogledovala vsakega pomorščaka, ki je prišel mimo nje. Prišla je iz Los Angelesa peš v San Francisco, ker ni imela denarja za vlak. Prehodila je več ko 450 milj, da poišče svojega moža, ki je tesarski tovariš drugega razreda v ameriški mornarici. Na policiji je seveda izpovedala svoje doživljaje, ampak policija ji ni hotela verjeti.

Odvedli so jo pred sodnika Jacksa, ki je takoj odredil, da se obtožnica umakne in obtoženka izpusti, ko je izvedel njene doživljaje.

Kronika pa ne pove, ako je mlada žena našla svojega moža in kakšen je bil sestanek.

STUDENTKE NA UNIVERZI ZAHTEVAJO ENAKE PRAVICE.

Chicago, Ill. — Studentke na univerzi North Western zahtevajo, da se umakne odredba, ki jim prepoveduje pušenje. Studentke izjavljajo, da ne stavijo te zahteve, ker žele pušiti, ampak ker odredba pokazuje, da imajo studentke manj pravic kot študentje.

Studentka Ellen Cole Fetter je izjavila, da se naj univerzitetni profesorji že enkrat odkrižajo starokopitne ideje, da je pušenje tobaka prvi korak za žensko po poti nizdol.

Ekakajzer tajni, da je Hindenburg njegov kandidat.

New York, N. Y. — George Sylvester Vliereck, znani nemški časnikar in kajzerjev propagandist v Ameriki med vojno, je 10. aprila informiral časopise, da je prejel kablogram od blivšega kajzerja iz Doorna v Holandiji, v katerem Viljem zanika poročila, da je v stalni korespondenci s Hindenburgom in da je on svetoval Hindenburgu naj sprejme kandidatura za predsednika Nemčije. Viljem Hohenzollern pravi dalje, da se ne zanima za politiko v Nemčiji in o političnem položaju v "vaterlandu" ve le toliko kolikor čita v nemških in inozemskih časopisih. Iz kablograma je razvidno, da se Viljem vedno naziva "njegovo veličanstvo, cesar in kralj."

ZGANJEKUH USTRELJEN.

Baje se je vpiral aretaciji.

Springfield, Mo. — Prohibicionisti agenti so vprizorili gonjo proti zganjekuhom v vzhodnih pokrajinah okraja Douglas. Pri tej gonji so naleteli tudi na koč 55-letnega Press Browna. Agenti so silili v koč, kar jim pa Brown ni dovolil.

Agenti so ga ustrelili. Zdej izjavljajo, da so v koči našli majhen kotel za kuhanje zganja.

LETALO V KOMERCIJALNI SLUŽBI.

Chicago, Ill. — V Evropi je že zdavnej letalo v komercialni službi. Amerika je vtem oziru šele danes pripadljala za Evropo, ko je dospelo iz Detroita prvo letalo naloženo z 2,000 funti ekspresnega tovora.

To prevažanje tovora se odloja naprej izvrši trikrat na teden, kasneje pa mogoče vsaki dan.

Ako se obnese prevažanje tovora, se bo kmalu zahtevalo, da se prevažajo tudi potniki.

ČASTNIK UBIL DEKLETA ZARADI NEZVESTOBE.

Manila, Filipinsko točje. — Lajtnant J. S. Thompson je ustrelil gčno. Aydney Burleighovo v avtu blizu Manile. Dekle je reklo častniku, da ga poroči, ako izstopi iz armade. Častnik je izpolnil njeno željo. Poslal je svojo rezignacijo svojim predstojnikom. Ko je to storil, je pa dekle reklo, da zanj več ne mara. Thompsona so aretirali in pride pred vojno sodišče.

Vesti iz Jugoslavije

BITKA MED POSLANCI V SKUPŠČINI.

Listi iz Ljubljane poročajo sledeče o pretepu med poslanci v skupščini dne 22. marca:

Izzivalni govor dr. Hohnjeca in oster odgovor dr. Pivka sta ustvarila v zbornici zelo nervozno razpoloženje. Med splošno živčno napetostjo je dobil besedo posl. dr. Bazala (trumbičevce), ki govori v imenu Hrvatske zajednice in HRSS. Dr. Bazala pričinja z besedami: Gospodje narodni zastopniki. (Poslanec Aleksić: Poslanec, ne zastopniki!) Dr. Bazala: Prav dobro, gospodje, jemljem na znanje, da smo tu ljudje dveh vrst. Ena je sem poslala vlada, in so zato poslanci vlade, druge je izvolil narod in so zato zastopniki naroda. (Na klopih večine: Ne žalite, gospodi!) Dr. Bazala: Torej, (obrnen proti večini), gospodje poslanci vlade in (obrnen proti manjšini), gospodje zastopniki naroda! ... Komaj so bile te besede izgovorjene, je nastala v zbornici eksplozija, kakor da bi bil vrzel bombo. Med radikalnimi poslanci se začujejo kliči: Nesramnost! Takoj naj se upraviči! Čuje se debeli glas: Tu imate sporazum, gospodje! Kliči postajajo vedno burnejši: Ne damo se žaliti! Naenkrat je videti, kako poslanec Selmić izkoči iz klopi ter z dvignjeno pestjo bito proti Bazalji. Za njim hitijo radikalni Toma Popović, Vasa Aleksić, Mihajlo Srečko-vič. Vrišč postaja vedno večji. Okolu Bazale se zbira vedno več poslancev, ki kričijo na njega, on pa stoji bled in preplašen. Medtem se radikal Pačić zakadi v dr. Bazalo ter ga s pestjo udari po čelu. Vedno bolj divji krik se razlega: On da nas bo žalil, avstrijski oficir! Radičev hlapec! Poslanec Bingulac pograbi z besedami: Sad ču, da ga udarim! aktovko ministra Pribičevića ter zamahne z njo proti Bazali. Zaman skuša Pribičević miriti in potegniti Bazalo na ministrsko klop. Medtem predsednik, ki je nekaj časa zvonil in miril, zapuška svoj sedež in se s člani vlade umakne iz zbornice. Okoli Bazale se v vedno naraščajočem truscu razvije prava bitka. Nekateri radikalni navalijo na radičevce in klerikalce, ki v begu s poslancem Šmodejem in Žebotom na čelu zapuščajo dvorano. V dvorani ostajajo davič dovičevci in nekaj radičevcev, ki trgajo pokrove s klopi, poslanci vihtijo drug nad drugim stole stenografov in se zaganjajo kakor besni drug na drugega. Razvija se prava bitka, poslanci se točejo s pestmi, suvajo, prebračajo preko klopi in pušajo. Najhujšajo se spopadati davič

dovičevce Popović in radikal Aleksić, ki se nekaj časa valjata med klopmi. Popović se končno zaleti z nogo od stola v roki proti poslancu Srečko-viču ter ga hoče udariti po glavi. Oba poslanca stojita tik pred odprtimi vrati na hodnik in tako se vmešajo parlamentarne straže, ki ju razdvojijo in potegnejo poslance Popovića iz dvorane. Nepo-pišen prizor je razburil tudi publiko na galeriji, ki se skoraj vsa dvigne raz sedeže ter kmalu skoraj tako močno kriči, kakor poslanci v dvorani. Edini, ki so ostali mirni, so novinarji, ki pridno beležijo dogodke. Kmalu je videti mnogo poslancev v opraskaninih obrazih, raztrganimi ovrtniki ...

Skoraj 20 minut so trajali nepopisni prizori, dokler se trenejšim poslancem z obeh strani, ki so se vrgli med obe fronti, ne posreči polagoma pomiriti duhove. Predsednik dr. Subotić je medtem izvršil preiskavo o vzrokih kravala in ugotovil, da je dr. Bazala s svojimi razdražljivimi zafkacijami dal povod za žalostne prizore.

Obnovitev kazenskega postopanja. Meseca decembra lanskega leta je bil pred mariborsko poroto posestnik Josip Benko zaradi umora posestnika Puntigama obsojen na smrt. Stal sedmorice v Zagrebu je sodbo razveljavil ter odredil, da se sodno postopanje zoper Benka obnovi. Sklep stola sedmorice je v juridčnih krogih vzbudil mnogo pozornosti.

Smrtina obaodba. Sodbeni stol v Požegi je Viktorja Fumica iz Kraljeve Velike, ki je decembra meseca zavratno umoril trgovca M. Kulšiča, obsojil na smrt. Soobtožena Anka Kulšič, ki je bila osumljena, da je naročila zločin, je bila od obtožbe oproščena.

Umrli so v Ljubljani. Lucija Kralj, meštna uboga, 83 let. — Pavel Hiršman, odvetniški uradnik, 44 let. — Jakobina Marjeta Gablovic, zasebnica, 66 let. — Jera Mekine, hlačna posestnica, 82 let. — Franciška Mihelič, hči elektrotehnikarja in posestnika, 14 mesecev. — Stanko Martinjak, osirotel dojenček, 14 tednov. — Franciška Grčman, posestnikova hči, 26 let. — Ivan Kristan, vojni invalid in sluga, 24 let. — Julijana Kos, natakarka, 19 let.

Zakonska tragedija. Zgornja Poljskava, 23. marca. Še pred kratkim je dala Zgornja Poljskava mariborski poroti morilca Simona Mlakarja, ki je prav bestialno umoril in še obesil svojo pridno ženo. Porotniki so ga spoznali soglasno krivega umora in sodni dvor ga je obsodil v smrt na vešalih. Komaj so ljudje malo pozabili ta strašen čin zverinskega moža, že je prinesla temna noč novo žrtev — samo zdi se, da je toplot žrtev mož, čeprav je pod njegovimi rokami izdihnila njegova žena.

Komaj pred par leti se je tukajšnji ključavničar Alojz Sunkner spoznal z natakarko, uslužbeno v gostilni gospoda Kaca. Ni bila dobro ocenjena, medtem ko je bil Sunkner splošno čeladan mož, soliden obrtnik in kot tak celo izvoljen v javno zastope kot krajni šolski svet in podobno. Bil je priden delavec in zahajal je le v najboljšo pošteno družbo. Zato so se domačini silno čudili, da je Sunkner naenkrat poročil omenjeno natakarko. Ljudje so bili prepričani, da je stopil v nesrečen zakon. In res se niso motili. Mož je začel propadati. Z ženo sta se vedno prepirala. Njo so celo začeli ljudje dolžiti, da krade po vasi, kar je poštenega Sunknerja najbolj bolelo. Začel se je ogibati družbe in zanemarjati svojo zunanost. Danes pa se je nenadno raznesla vest, da je Sunkner po noči svojo ženo zadavil. Ljudje so prihiteli od vseh strani v hišo in našli ženo vao črno — mrtvo. Orožniki so odvedli nesrečnega Sunknerja na sodišče.

Pod vlak se je vrغل. Na železniški progi med Jesenicami in Javornikom je skočil 23. marca delavec v elektrovodni tovarni na Dobravi, Bernard Crv, pod vlak št. 911 in bil takoj mrtev. Mladenič je star 23 do 24 let in je bil baje zadnje čase brez službe. V obupu si je sam vzel življenje.

Ali želijo mail pravilno pisati in štati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj knjižarna založba S. N. P. J.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Izdajanje 17. junija 1907. v druzbi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calahar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vegrich; urednik glasila Jule Zavorinik; upravitelj glasila Vito Godina.

POROTNI ODSEK: Martin Zelenikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauscher, 2327 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krimanick, 13111 Hamilton Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Turcotte, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHDNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 266, Moon Run, Pa. Joseph Eorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Kular, Box 104, Gross Kana, za jugoslovd. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor: Paul Berger, predsednik, 648 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavorinik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelni odbor: Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Josko Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, so vrli takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika so naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORBE SE NASLOVI: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče so naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blaginštvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, žiger naslov je ugovor. Vsi pripravi na gl. porotni odsek so naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznaki, oglasi, naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Kraljestvo čudežev

Mlad ruski častnik, nekdanji zdravniški kandidat, je prišel na umiku Kolčakove armade v Tibet in od tam v Indijo. Tam je srečal budistične menihe, našel v njihovih samostanih zavetilače ter se izvečal tekotom štirih let v pravega indijskega fakira. Ko je čutil, da je dorasel svoji nalogi dobodra, se je podal po svetu. Nastanil se je v Parizu in Berlinu ter jel javno nastopati pod imenom Ibu-Ali-beg.

Ibu-Ali-begova predavanja so odkrila ljudem marsikako tajnost, katere si niso znali pojasniti sami. Pri njegovih predavanjih so bili vedno navzoči tudi zdravniki. Ibu-Ali-beg je pred njimi delal pravcate čudeže. Stori je, da se mu je telesna temperatura zvišala ali znižala v poljubni meri. Pri teh poskusih mu je pomagala samo drobna srebrna kroglica, katero je atikal in opazoval ter pri tem postajal raztresen. Mož je celo trdil, da se je na ta način nekoč rešil legarja. Zatiiral je s srebrno kroglico vročino takoj po prvem pojavu. Drugi čudež Ibu-Ali-bega so igle, s katerimi prebada svoje meso ne da bi pri tem izgubil samo kapljico krvi. Da ne sumijo ljudje v prisotnost čudežev, jim dovoljuje mož, da sami zabodejo iglo v meso na roki, nogi ali katerem drugem delu njegovega telesa. Končno se Ibu-Ali-beg peča z hipnotizmom. Njegov vpliv na množice je tako velik, da izliva pravcate čudeže. Ljudje n. pr. pojo na njegov ukaz najtežje arije iz oper in pesmi, dasi niso pevci in nimajo skoraj niti glasu.

Občinstvo se za Ibu-Ali-begove produkcije silno trga. Radovedneži se zadovoljujejo celo s tem, da smejo sedeti na tleh ali čepeti in se tiščati v kakem kotičku, samo da so navzoči pri njegovih predavanjih, ki so prav tako zanimiva in poučna kakor on sam. Najbolj interesantno pa je to, da povdarja Ibu-Ali-beg aksiom, da čudeži sploh ne eksistirajo.

Pretežni del našega duševnega življenja — po njegovem kar devet desetin — spada k podzavednemu delovanju skritih človeških sil. Naša znanost in veda je tako siromašna, da si ne ve raztolmačiti medsebojnega delovanja obeh polovic našega življenja — zavedne in podzavedne. Naš "jaz" je silno kompliciran. V njem koreninijo n. pr. prerokske sanje. Človek vidi v sanjah vodo. Stara pestunja reče: "Prehladil se boš". In res, dva dneva pozneje nastopi španaka bolezen ali kaj silnega. Kali boleznii so namreč skrite v organizmu že prej, a občutil jih je le podzaveden človeški razum. Ta je opozoril nezvestnega "jaza" v spanju, ko je bil "jaz" pozoren in je lahko poslušal. Zavedi se sprejela to

opozorilo v obliki pojma "voda". Zato je treba znati vplivati na voljo in na tujo podzavedno zmoglost, pa so "čudeži" tu. Treba je le vaje.

Slušatelji Ibu-Ali-bega so baje že precej verzirani v tem pogledu. Po enoletni praksi lahko tekmujejo s svojim učiteljem, če so ga ves čas pozorno poslušali. Ibu-Ali-beg je osebno uverjen o neamrtosti duše, a zavrača naš takozvani spiritalizem, katerega imenuje smotreno ali pa nezavedno goljufijo.

Neka Berlinčanka, ki sploh ne zna risati, je pod Ibu-Ali-begovim vplivom izgotovila izredno težke risbe. Toda kaj takega se posreči zopet le nakaterim. Da človek lahko izvrši dano mu nalogu, mora imeti še od narave same nek dar. Ta dar spi nekje v zadnjem kotičku naše podzavednosti in ni bistveno nič drugega nego umetniška zmoglost, o kateri ne ve človek niti sam, ali pa katero odkrije le slučajno. V nasprotnem slučaju pa je hipnotizem brez vpliva na človeka.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawdale Ave., CHICAGO, ILL.

Ameriška zgodovina v aprilu

II.

14. aprila 1865. — Umoritev Lincolna. — Zvečer tega dne — bil je veliki petek — so predsednik Lincoln, njegova žena in nekateri prijatelji sedeli v predsedniškovi loži gledališča Ford's Theatre v Washingtonu. Že dve uri so sledili igranju na odru. Tekom tretjega čina je neki dobroznani igralec in fanatični pristaš Juga, z imenom John Wilkes Booth, tiho odprl vrata do lože, pripeljal se za hrbet predsednika, ki je bil ves zatopljen v igro, prav ob blizu pomeril cev samokresa proti zatilniku Lincolna in sprožil, istočasno zavpilviši: "Sic semper tyrannis" (Naj se tako vedno zgodi tiranin!). Predsednikova glava se je zgrudila vnaprej; strel ga ni ubil takoj. Umrl je ob sedmih prihodnjega jutra, ne da bi zopet prišel do zavesti. Major Rath-

boone, ki je bil Lincolnov gost v isti loži, je planil na morilca in metal se je z njim. Booth pa ga je odsunil in skočil z lože na oder, 14 čevljev globoko. Zlomil si je pri tem nogo, ko je telebnil na pod, ali vstal je in vihte bodelo odšel pa kulise mimo zbeganih igralcev; zbežal je na postransko ulico za gledališčem, kjer je nanj čakal zasledil konj, in odjahal v temno noč. Dvanajst dni kasneje ga je četa kavalerije zasedla v nekem skavališču tobaka 60 milj južno od Washingtona. Začetkoma se je izzivajoče postavil v bran in streljal proti vojakom. Poveljnik čete je ukazal, naj se ne strelja proti vojakom. Poveljtreba uloviti ga živega. Eden izmed vojakov pa ni ubogal povelja in sprožil je puško skozi špranjo skladišča, pri čemur je Bootha smrtno ranil. Umrl je dve uri kasneje.

18. aprila 1906. — Potres v Kaliforniji. Tega dne je silen potres v Kaliforniji vničil trgovsko središče mesta San Francisco. Prvi sunek je bil zabeležen

ob 5.15 zjutraj. Takoj je izbruhnil ogenj med razvalinami. Skupno število mrtvih se je celo na 4000 in gmotna škoda na 300 milijonov dolarjev. Poalopja na površini 10.000 akrov so bila skoraj popolnoma vničena. Po številu žrtev in gmotni škodi je bil ta potres največja prirodna neizgoda v Združenih državah.

19. aprila 1775. — Bitka pri Lexingtonu. — Ko so prišle v London vesti o nasilnem odporu ameriških kolonistov proti obdačenju, naloženemu od angleškega parlamenta, je kralj Jurij III. sklenil kaznovati upornike. General Gage je bil imenovan za vojaškega guvernerja kolonije Massachusetts in v aprilu 1774 došel je v Boston s štirimi polki. Na to so Samuel Adams, John Hancock in dr. Joseph Warren organizirali provizorično vlado v kljubovanje proti angleškemu generalu. Britanci so končno sklenili ujeti Adamsa in Hancocka kot glavna zarotnika in ju odposlati na Angleško, da se proti njima postopa kot veleizdajalcema. Ko je bila izdana

zaporno povelje, sta se oba Amerikanci nahajala v Lexingtonu, 12 milj daleč od Bostona. V noči 18. aprila je četa angleške vojske, 500 mož po številu, tiho odšla iz Bostona in marširala proti Lexingtonu. Toda Paul Revere, zaupnik obeh Amerikancev, je čuval na obali onstran Bostona, in ko je zagledal odkorakanje angleške čete, skočil je brž na konja in urno odjahal po mesečni noči do Lexingtona. V vsaki vasi in farmi, koder je mimo jahal, prebudil je takozvane Minute Men (kot so nazivali kolonijalne miličnike). Pravočasno je posvaril Adamsa in Hancocka, ki sta zlahka zbežala na varno. To proslavljeno Reverevo jezo je pesnik Longfellow ovekovečil s pesmijo, ki jo pozna vsak Amerikaneec. Britanci so ob zarji dospeli do Lexingtona. Na trati sredi vasi so tu našli 50 ameriških Minute Men z nabasami musketami pod poveljstvom kapetana Parkerja. Ta je svojim možem prepovedal streljati, dokler ne bi Angleži začeli streljanje. Stopil je naprej britanski major in zavpil "Razidite se, vi kmetavzi!", ali miličniki so stali nepremično in tiho. Na to je major sprožil samokres proti njim — bil je to prvi strel ameriške revolucije. Britanska četa je sprožila salvo in ameriška linija se je razbila. Del čete je na to odkorakal proti Concordu, šest milj daleč, da tam zapleni vojaške zaloge. Med tem pa je bila že vsa pokrajina pokonci. 400 miličnikov se je zbralo blizu Concorda in zagnalo v beg angleške vojske, ki so stražili most čez reko Concord. To je bila prva ofenziva Amerikancev. Britanci so se umaknili do Lexingtona, kjer so dobili ojačenja. Skupna angleška vojska — kakih 1700 mož — se je odločila na hiter povratek do Bostona, kajti sedaj je bilo že na tisoč miličnikov ob obeh krikih. Vso pot dvanajstih milj so mrtvi in ranjeni obležali ob cesti. Ob solnčnem zatonu je angleška vojska prišla v Charlestown porazena, razbita in v paniki. Britanci so pri tej prvi bitki. Tako je revolucija začela z zmago Amerikancev. — FLIS.

resov. Socialistična stranka je stranka delavskega razreda in navadnega ljudstva. Ona ne pozna razlike v ljudeh radi plemen, vere in polti ne spola. Ona je borbena organizacija delovnega ljudstva na političnem polju in predstavlja naraščajoče prizadevanje zatiranih mas po osvoboditvi.

Pa kljub temu ta stranka ne napreduje, kakor bi morala. Kje so vzroki, da delavska stranka ne more napredovati? Zato, ker je sličnih strank več, katerih vsaka vleče na svojo stran. Dosedanje izkušnje nas uče, da je posamično delovanje samostojnih delavskih strank slaba taktika. V skupnosti in solidarnosti je moč, organizacija posameznikov ne predstavlja sile. Ameriški delavci in njih voditelji, še danes niso politično zreli in sposobni, oz. nočejo biti, da bi se zedinili v skupni organizaciji ter tako predstavljali silno enotno fronto. Menda ga danes ni več voditelja, ki bi ne vedel, da je v slogi in združenju moč, ali pred delavstvom tega vendar neče priznati, ker vask si hoče ohraniti svoje mesto, svojo mašino v odboru. Na žalost moram priznati, da se nahajajo na vodilnih mestih tudi taki ljudje v precejšnjem številu.

Bodimo vsi za enotno fronto skupne delavske organizacije. — Johan Shum.

Kje je središče sveta? Pred 325 leti so sežgali astronoma Giordano Bruna, ker je bil pristaš Kopernikove teorije, da naša zemlja ni smatrati za središče sveta. Danes že zdavnaj vemo, da tudi sonce in ona točka, okoli katere se suče vesoljni svet. Nasprotno je sonce, kakor je izračunal francoski astronom Charles Nordmann, oddaljeno 2300 svetlobnih let od pravega središča ozvezdja.

Holandski astronom Pannekoek je prišel na podlagi opazovanj do tega, da se mora nahajati približno 700 parsekov od našega solnčnega sistema. Kakšna razdalja je ta, si lahko vsakdo predstavlja, ako pomisli, da je parsek astronomsko enota, ki odgovarja 3.26 svetlobnih let.

Kdor si hoče predstavljati, kaj je svetlobno leto, naj ve, da je razdalja zemlje od sonca, to je okroglo 150 milijonov kilometrov, daljavo, ki jo napravi svetloba, ki preleti v sekundi približno 300.000 kilometrov, v osemih minutah in pol. Dozvedno središče vesoljnega sveta je torej od sonca oddaljena 700 parsekov, to je 700krat po tri in četrt svetlobnega leta. To središče si predstavlja holandski zvezdoslovec v ozvezdju Enoroga.

"HIS MASTER'S VOICE"
Prave, glasne VICTROLA
CENE

od \$22.50 do \$250.00.

Prave Victor plošče ali pa slovenske glasne plošče, dobite pri nas.

Pišite po cenik.
NOVE VICTOR PLOŠČE VSE PO TONU
CLEVELANDSKIM PLOŠČAM IGRALCEV
NA HARMONIKI.

77987 Strunam. Miss Loveche in Miss Udo-
vich.—Gitaro, Miss Loveche in Miss
Udo-
vich.

77988 Sv. Lucija. Miss Mimi in Miss
Milavec.—Pianina, Miss Mimi in
Miss Milavec.

77911 Slovenski orkestr. Balkan Orkestra.
Čuharika Anjo, Balkan Orkestra.

77912 Sonja Sonja. Bariton, Leo Tuič.
Ko grmo čes morje, Balch in
Skornjak.

77915 Na gonok. polka, rojak Hoyer na
harmoniko.—Taniška, valček, rojak
Hoyer na harmoniko.

77916 Urno skakaj, valček, L. Spehek.—
M. Anko, harmonika.—Ljubimko ve-
selje, šotič, L. Spehek.—M. Anko,
harmonika.

To so plošče, nekaj novoga in veselo-
ga, iz izdaje od naših Cleveland-
skih (Sank). Naročite jih takoj, dok
imate v zalogi in ne poudite.

Za poštnino priložite list.

IVAN PAJK,

24 Main St., Conemaugh, Pa.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

Knez se je zamislil: "Za nekaj se bodele morali zediniti!"

"Pač res!" je viknil Metelko. "Dosedaj smo bili edini samo v needinosti!"

Volkovski se je poslovlil od vsakega posebej. Smole kot hišni gospodar ga je spremil do stopnic. Oni v sobi so nekaj časa molčali. Končno pa je izpregovoril Zupan: "Eh, dobro smo mu jo povedali. Zdal bo vsaj vedel, kakšni smo kranjski fantje! Mi bomo pa še malo pill." —

Konec.

Wir sind mit einem Werke nieder gekommen, zu dem jeder ehrliche Mann ohne Erroren sich bekennen darf. Wir haben eine grosse Epoche durchgemacht, gross, weil sie schwer zu leiten war. Mehr als gross ist das Resultat der hergestellten Einigkeit zwischen denjenigen, die zum Willen und zur That die Macht besitzen.

Is Metternichovih zapisnikov.

Kongres je bil dogan. Dne 21. maja je odrinil cesar Franc iz Ljubljane. "Nebo je bilo oblačno," piše naš kronist, "in ob polenajstih dopoldne je pričelo deževati. In nato je deževalo do večera 'als ob der Himmel mit den Bewohnern Laibachs ueber die Abreise des inngstgeliebten Landevaters und der besten Landesmutter weinte'."

Ista kronika nam dalje pripoveduje: "Od-potovali so ob polsednih zjutraj. Ljubljancani si niso mogli odreči veselja, da bi še enkrat ne videli svojega oboževanega vladarja in svoje najboljše cesarice. Daleč po Celovski cesti se je širila čakačoka množica. Nekaj izmed vedno zvestih meščanov ljubljanskih se je peljalo celo do Medvod, da so se kolikor mogoče najposneje poslovili od veličanstev.

Od mesta dalje in še precej časa po Komercijalni cesti sta se vozili veličanstvi mimo prepevajočih šolskih dečkov, ki so jima klicali stokratno valet. Vsa deček je imel v eni roki bel robec, v drugi pa zeleno vejico. Tam, kjer se je pričela vrsta šolske mladine, potem v sredi in kjer se je vrsta končala, so bili postavljeni mični slavoloki iz zelenega vejevja in krasnega cvetja. Skozi te slavoloke sta se odpeljali veličanstvi s svojim spremstvom, potem ko sta skoraj pet mesecev bivali v Ljubljani. Naši blagoslovi so ju spremljali! Pred odhodom je daroval cesar godbi barona Wimpffena pehote 3600 gld., istotako je obdaroval godbo graničarskega polka, ki je bil za kongresa nastanjen v Ljubljani. Kapelnik, ki je vodil Wimpffeno godbo, pa je dobil 100 cekinov. Hrvaškemu bataljonu, ki je bil del posadke, je veličanstvo naklonilo 2600 gld., bataljonu Reuss-Flauen pa 600 gld. Dalje je dobil škof Gruber od cesarice zlat križec, njegov dvorni kaplan pa zlato tobačnico. Končno sta dobila nunaka samostana v Ljubljani in škofji Loki podobo njenega veličanstva cesarice v prav lepem zlatem okviru.

In to je bilo vse! Ljubljancanom se je videlo dosti premalo, ker so pričakovali mnogo več.

Od polsestih dalje so se že trgale množice, da bi si priborjevale najugodnejši prostor ob cesti, po kateri sta se imela pripeljati "oboževani" cesar in "najboljša" cesarica. V gneči je bilo opaziti obilno znanecv, katere je prignala radovednost na "komercijalno cesto". Na ovinku pred Flogovcem je stal gospod Ciril Erbežnik s cilindrom. Pri sebi je imel gospod Vincenca Lukmana in njegovo ženo. Uživila sta že medene tedne, on s pobožno vdanostjo, ona pa s pobožno srečo. Zategadelj sta bila naprej pri prvi maši v Senkavžu, potem pa tudi prišla gledat, kako se je cesar odpelje. Srečal ju je gospod Ciril ter jima preskrbel dober prostorček. Preril ju je skozi množico, in ker je bil duhovnik, je smel suvati s komolecem na vse strani, ne da bi si bil kdo upal, upirati se mu.

"Tu, da bomo obstali," je izpregovoril zavestno, "in gledali cesarju ravno pod nos! No, kaj pa je kaj novega, gospa Marička?"

"Vse dobro, vse dobro!" je sladkolela. Obrnil se je do moža: "I ti, Cene? Slišal sem, da sta si obljubila vedno deviatvo, predno sta se bila vzela! Ali je res, kali? Hej, Cene!"

Cenetu je kri zalila obraz.

"Ne tako! Herr Ciril, ne tako!" je aramežljivo šepetala nekdanja vdova Dagarinova.

"Poglej ga no," je vpil Ciril, "kako je rdeč, kot rak v ponvi!"

Bivšem teologu je primanjkovalo aspe. Gospod Erbežnik pa je tlesnil z roko ob roko: "Ti kujon ti!"

Z zadregu obeh zakonikov se je takoj okostil: "Nič ne de, Cene! Jutri pridem k vama na večerjo. Pa Cumpeta pripeljem s sabo! Ali kaj dobrega mora biti, gospa Mica!"

"Bo, bo, Herr Ciril!"

V bližini te trojice sta tičala Urban Pintar in Topolščakov oče. Prvi ni bil več sam sebi podoben. Dočim je bil stari Topolščak lepo rejen in tudi čedno opravljen, je na Urbanu vse viselo in tudi obleko je nosil posvaljkano. Izginil mu je bil okrogli trebuhček in kosti so mu štrlele iz žalostnega obraza.

"Hov! hov!" je zastokal, ker ravno drugega ni vedel izpregovoriti.

"Torej oženil si se," je pričel Topolščak, "in Komarjevo Magdaleno si vzel?"

"Hov, hov!" je ponavljal Pintar.

"Kaj pa kaj žena? Si zadovoljen, kaj?"

Oni je pogledal v zrak: "Kaj čem odgovoriti? Saj veš, komar je komar?"

Topolščak je izprevidel, da ta govorica ni prijatelju všeč. Zatorej je odnehal.

"Slabi časi so zdaj!" se je oglasil Pintar ter tako zasulak pomenek na drugo polje. "O Dolničarju si gotovo že kaj slišal, o bogatem Dolničarju na Brvica pri Smarju?"

"Ničesar nisem slišal," je odgovoril Topolščak. "Kar njo imeli tisto žalost, živimo le bolj zaše in ničesar ne izvem!"

"O Dolničarju nisi ničesar čul? Čudno! To pa vendar veš, da se valja po denarjih in da bi jedel konjski gnoj, če bi ga želočec prenesel. Tako akop je!"

"Bogati ljudje so navadno taki!"

"Denar ima pa zakopan ali v hlevu, ali v kleti, ali v kovačnici. Par mernikov cenikov! Pa gotovo!"

"Oj! oj! Kako ti bogatini žive v vednih akrbah!"

"Tolovaji jih zalezujejo. Pred tremi dnevi so se oglasili tudi pri Dolničarju. Brčas kakih Hrvatje z zamazanimi obrazi. Pretepavali so ga, na živem oglju so ga pekli. Sele proti jutru so jih pregnali sosedje. Celu mesto govori o tem."

"Je izdal svoj denar?"

"Bog ne da! Kot janjec je bil pečen, a denarja ni izdal. Hrvatje so s praznimi rokami odrinili bogvekam in pravica jih še nima. Stari pa tudi umira in nič se ne zave. Če umre, se ne bo vedelo za denar. Potlej bi bilo dobro kupiti njegovo posestvo! Ko bi človek imel denar!"

"Take bi morali obesiti," je menil Topolščak.

"O, kaj še!" se zatogoti Pintar. "Koga pa danes še obesijo? Ta prokleti Škile, ali mi ni ukradel polovice življenja? Na beraško palico me je spravil! Par let je dobil, jaz bom pa moral dosti prej v grob! Koga pa danes še obesijo?"

"Saj si nekaj nazaj dobil," ga je tolažil oni. "Ne beličal! Kar je ostalo v knjižici, je pograbilo Magdalena, da nimam čisto nič!"

"Kar je mož, to je žena!"

"Ni res! Le takih bedastoč ne govori! Re-
vež sem!"

Ker Topolščak ni vedel drugega vprašati, je vprašal: "A še pere pri korzarjih?"

"Zmeraj bolj," je zastokal Komarkin mož, "mene v zahvalo pa še stepe, če ni drugače! Ta prokleti satan!"

Debele solze so mu silile v oči, zato ga Topolščak ni dalje izpraševal.

"Pri vas imate pa denar?" je pričel Pintar po kratkem premolku, potem ko je bil solze pogoltnil.

"Neki oficir nam ga je prinesel. To je že res, pomanjkanja ne trpimo. Pa kaj nama hoče, ko nimava več otrok!"

Tu so zopet Topolščaku solze zalile oči. Oba sta utihnila.

Malo naprej, na ovinku pred Pliskotovo gostilno je bila večja gosposka družba. Gospa Primčeva s svojo hčerko Julko si je zbrala tu svoje prijateljice. Te so med sabo klepetale, mala Julka pa se je kaketno osirala po mladenkih.

(Konec prihodnjikaj.)

JAVNA GOVORNICA

Johnston City, Ill. — Ko vsak poroča o delavskih razmerah, naj napišem tudi jaz, kako nas izkoriščačo velekapitalisti. Rudnike so zaprli vse razun dveh, pa še ta dva ne obratujeta več kakor po dva ali tri dni na teden. Nikomur torej ne svetujem hoditi iskati dela v Johnston City, ker tu nas je že dovolj brez posla. Če bi prišel kak K. K. K., bi še mogoče dobil službo, da bi hodil po hišah in psoval grešnika, ki se je drznil spiti kozarec prepovedane pijače, ter ga hitro nazonil postavi.

V sedanjem gigantičnem boju, ki so ga začeli kapitalisti proti rudarski uniji, lahko zajamemo delavci obilo izkušenj. Vse nastopa proti rudarjem, kapitalizem z vso oboroženo silo, ki jo ima za seboj.

Za delavstvo je največja nevarnost brezposelnost, in tega se gospodje le predobro zavedajo ter se poslužujejo tega orožja. Noben delavec in delavka nista varna pred gorjem brezposelnosti, ki je strah delavskemu sloju in zločin kapitalistične družbe. Brezposelnost in strah pred njo povzročata še več strahu, več negotovosti, strahopetstva in servilnosti. Za tem sledi trpljenje, nesreča in glad. Brezposelnost je uničila že več domov, razbila družine, pogrnala ženske v prostitutico, ugonobila med delavstvom več otrok kakor vsi ostali vzroki skupaj. Brezposelnost je zli duh, ki straši in zasleduje odvisnega delavca, sužnja vaspovad. Celu v sanjah se mu prikazuje. Brezposelnost je produkt kapitalizma, posledica privatne lastnine. Slabi časi, ki prihajajo z njo, so enaki, naj bo republikanska ali demokratska administracija. Kaj morejo tisti, ki so na vladi, nuditi brezposelnim delavcem in njihovim družinam, ki gladujejo, potem ko so sami nagrmadili gore bogastva profitarjem. Obe stranki sta v bistvu enaki, obe deklirajo Wall Streeta, ena kot druga enako vredna (ničvredna) ameriškem delavcu.

Med tema strankama mnogoteci in socialistično stranko je ogromna razlika. Prvi dve sta za korupcijo Wall Streeta, ki jih izmenjajno rabi za pomoč pri plehkanju in varovanju svojih inte-

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE
VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.